

Fríggjadagur
21. mars 1997

hygg & hoyr

8 síður at
taka úr

Fimmarin fremur demokratiið

Fyrst og fremst er Fimmarin ein kjaksending, sum gevur fólki møguleikan at sleppa fram at í Útvarpinum og siga sína hugsan um ávíis evni. Okkurt árið hava upp móti 300 fólk tilsamans verið við í sendingini

Dagurin er 19. september, árið er 1990.

Føroyingar ganga framvegis í einum slagi av rúsi, eftir eitt tað størsta ítróttaravriki í okkara søgu. Gingnir eru bert fáir dagar, síðan A-landsliðið í fótibólta vann á Eysturriki í Landskrona.

Fyri fyrstu ferð fer Fimmarin í luftina, og evni hendan dagin er »Hvussu kunnu vit nýta sigurin í Landskrona«.

Útvarpið leggur við kjaksendingin m.a. upp til at lurtarar sleppa at siga sína hugsan um evnini, sum verða viðgjørd, og tikið verður væl undir við hesum nýggja tiltaki. Fyrsti lurtarin, sum sleppur ígjøgnum, er Magnus Petersen á Tvøroyri, og síðani tað hava fleiri hundrad lurtarar hvørt ár verið við í sendingini – tað mesta hevur út ímóti 300 ein vetur.

Síðani 1990 hevur Fimmarin verið fastur partur av vetrarskránni hjá Útvarpinum, og framvegis eru ongar ætlanir um at niðurleggja sendingina, sum er einasta veruliga kjaksendingin hjá ÚF.

Øll hesi sjei árinu hevur sendingin verið skorin eftir sama leisti, hóast onkrar smáar broytingar hava verið gjørdar.

– Fyrstu árinu var sendingin ein og ein hálván tíma, umframt at vit týskvøld høvdu sendingin *Føroyar í dag*, sum oftast var eitt slag av uppleggi til Fimmaran. Nú verður Fimmarin ikki prioriteraður so høgt, og hann varðar bara ein tíma, tí tað var hildið vera ov leingi at hava hann hálván annan tíma, sigur Helgi Jacobsen, sum oftast er vertur í sendingini.

Skotbráid er stutt

Tað er stórt munur á at arbeiða við eini kjaksending og so at arbeiða við vanligja tíðindaflutinginum hjá ÚF.

– Tað er hvør sitt, men mær dámar væl at skipa fyri Fimmaranum, sigur Helgi Jacobsen.

– Sum nú er, eru týsdagurin og mikudagurin settir av til Fimmaran, og tað er ikki ov nógv. Stundum kanst tú hava brúk fyri eini heilari viku at fyrirreika sendingina í, og rættiliga fara í dýpdina við einum

evni, men so langa tíð fáa vit heilt einfalt ikki longur. Prioriteringin av Fimmaranum er ikki so høg í dag, sum hon var at byrja við, og tað er lagt upp til, at vit bevíst taka løtt evni fram við hvørt.

Tað fyrsta sum skal gerast, tá farið verður undir fyrirreikingina av einum Fimmaranum, er at evni skal veljast. Sum oftast er tað okkurt akutelt evni, okkurt mál, sum er komið fram fyrst í vikuni ella vikuna frammanundan, men onkuntíð verður evni eisini tikið úr leysari luft – evni, sum altíð kann kjakast um; t.d. skulu vit hava frian abort, ella fría rúsdrekkasølu.

Síðani skal ein vikulinnast til evni, soleiðis at evni ikki verður ov stórt, og sendingarnar rigga best, tá lurtararnir skulu taka støðu fyri ella ímóti einum ella tveimum viðurskiftum – t.v.s. at viðgerðin og kjakið verða avmarkað, hóast evni kann fevna vítt.

– Týsdag seinnapart er greitt at fara undir at finna luttakarar til sendingina, og tað kann onkuntíð vera trupult, tí skotbráid er so stutt, bert eitt døgn, men sum heild eru fólk huga fyri at vera við í sendingini, og summir politikarar meta helst Fimmaran, sum góða reklamu fyri sær sjálvum, sigur Helgi Jacobsen.

Lurtarar hava týðandi leiklut

Lurtarar hava týðandi leiklut í sendingini, tí teir sleppa eisini fram at við spurningum og viðmerkingum. Í fjør gjørdi Fimmarin meiri burtúr, at lurtarar sluppu at spyrja landsstýrismenninar um eithvørt mál, sum teir høvdu undir sær.

Á tann hátt er Fimmarin við til at fremja demokratið.

– Høvuðsreglan er, at tann sum fyrst ringir til okkara, sleppur fyrst fram at í sendingini. Men vit spyrja altíð fólk, hvat tey hava at bera fram, aðrenn tey sleppa ígjøgnum. Hava fleiri av teimum fyrstu sama sjónarmið, lata vit onkuntíð onkran annan sleppa fram at, sum er longur aftur í røðini, og sum hevur annað sjónarmið at bera fram, greiður Helgi Jacobsen frá.

– Vit hava tó ongantið brúkt tað, at vit hava bílagt lurtara, fyri at tryggja okkum at onkur ringur inn. Hetta ger eisini tað, at tú veist ongantið hvussu nógv fólk fara at ringja.

– Tú kanst sita og fyrirreika teg og halda, at hetta er akkurát tað rætta evni, og at nógv fólk fara at ringja hesaferð, men tá sendingin fer í luftina, er áhugin fyri at ringja lítill. Og tað kann eisini virka øvugt – tá tú heldur at evni er ov tungt, ringja nógv fólk inn. Tað

ber heilt einfalt ikki til at rokna út, hvussu nógv fólk fara at ringja.

Tað mesta, sum hevur staðið á listanum til eina sending hevur verið 40 fólk. Tá tað eru nógv fólk, sum ikki sleppa ígjøgnum, sigur tað seg sjálvt, at tey kunnu vera misnøgd. Tað hava eisini verið lesarabrev, sum hava gramt seg um, at lurtararnir fáa ov lítila tíð og at ov fáir sleppa ígjøgnum.

– Og tað eru veruliga fólk, sum bliva fornerma, tí tey ikki sleppa við í send-

ingina. Eg havi verið úti fyri, at fólk hava ringt til mín í fleiri dagar, og hava gramt seg um hetta, sigur Helgi Jacobsen.

Hóast hetta fegnast Helgi Jacobsen um, at fólk vilja vera við í sendingini.

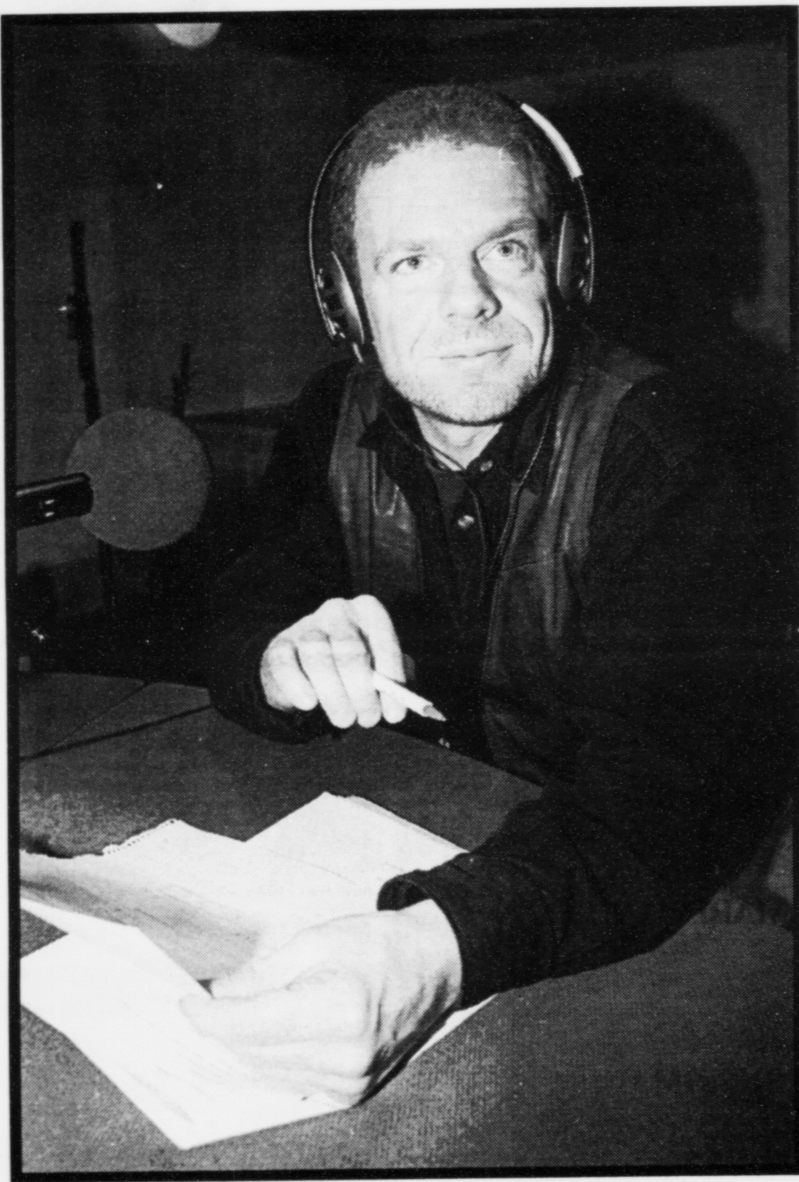
– Tað hevur í grundini ongantið skorta uppá at fingið luttakarar í útvarpstovuna, hóast tú ikki altíð fært øll tey, tú vilt hava, og frá fyrsta degi hava lurtararnir eisini verið hugaðir at ringt inn.

Tað er fyrst og fremst

hetta, sum hevur gjørt tað møguligt hjá Fimmaranum at yvirleva øll árin síðani 1990.

– Aðrenn hvønn vetur tosa vit um, um vit skulu broyta sendingina, men enn hevur tað ongantið verið uppá tal at niðurleggja hana, og hon verður væntandi eisini á skránni aftur næsta vetur, sigur Helgi Jacobsen.

Orð: Eyðun Klakkstein
Mynd: Jens Kristian Vang

Helgi Jacobsen er oftast vertur í kjaksendingi hjá ÚF, Fimmaranum, og honum dámar væl at standa fyri sendingini, hóast tað kundi verið betri stundir til fyrirreikingina